

אוסקר הנדלין: הלם הניכור

מכתבים מוליכים את הקולות הנמוכים אל מעבר לים. הקולמוס שאינך רגיל בו מגשש למצוא את המלים הנכונות. כשאתה מבקש משהו שיכתוב בשבילך, הרי עליך להזמינו למאכל ומשקה. לכן אתה מנסה בעצמך. בחנות יש טפסים מודפסים מן המוכן. לפעמים די בהם להעברת ידיעות. במאמץ כאוב ותוך כדי הקרבת זמן יקר, אתה מבטא את הסולידאריות שעורך חש עם אלה שנשארו במקומם. גליון הנייר הוא אז סמל הקשרים המוסיפים לקשר.

פניות חגיגיות, אל יקירי-נפשי... אל כל פלוני ופלונית שמילאו את ימי-החיים הישנים ואשר אותם לא אשוב עוד לראות לעולם. במכתב הזה אני מגששכם. אל ההורים הזקנים שגידלו ופירגנו, שטרחו ויגעו, ששפכו דמעות בעדי ועתה אין להם מנחם; לאח שהיה שותף לי במלאכה ויצוע; לחברי בשדות; לכל שאר-הבשר שהיו מתלווים לחגיגות; אל כל האחזה, השלמות הנראית-לעין של הכפר, שאיבדתי את זכותי עליה בהגירתי; לכל אחד אני שולח את ברכותי. ועם ברכותי באים האיחולים שתדעו שנים מתוקות של חיים, של בריאות ואושר, אשר-אהה-חמקמקים הם גם שם גם פה.

נדודים הם שיצאו לעולם הרחב ולעתים קרובות נכספים הם אל העבר הרחוק ממנו באו. הרי אפילו הציפורים המתעופפות ממקומות מולדתן עודן נחפזות לחזור. כלום אי-פעם יכול אדם לחוש עצמו מאושר באמת בהיותו נדון לחיות הרחק מן המקום בו נולד? אף כי בצאתו ניתק עצמו והוא יודע כי לא ישוב עוד לעולם, אף-על-פי-כן הוא מקווה, בהושיטו ידו לאחור, שעודו שייך למכורה.

לצורך כך הבעל והאשה והילדים הגדולים נאספים לחוות במלאכת הכתיבה; לצורך כך הם נאספים לקרוא את התשובה. מן המוצאות אותם אין הרבה שכדאי לכתוב עליו, ודאי לא על המאבק המונוטוני להיאחזות במקום החדש. תחת זאת פונות שורתיהם לזכירה, לריענון זכרונות, לציוגם של ימי-שנה. לימים, כשהאמנות מתפשטת ותצלומים אפשר להשיג במחיר שווה לכל נפש, הללו מוחלפים בתכיפות מרובה.

היו עוד מעשים של סולידאריות שריתקו גם הם את תשומת-לכם של המהגרים. זכרונות עזים וברורים של הסבל שהניחו אחריהם דירבנו אותם במאמץ להפריש מהכנסותיהם הזעומות סכומים מספיקים לעזרת אלה שלא באו. ב-1860 כבר היו האירים לבדם שולחים בחזרה ארבעה או חמישה מיליוני דולר בשנה; מקץ מחצית המאה היה הסך-הכל שהעבירו כל הקבוצות גם יחד עולה בהרבה על מאה-וארבעים מיליון לתקופה של שנים-עשר חודש. תכופות מתוסף היה איזה אסון בלתי-רגיל ומעורר היענות מיוחדת שבאהדה-הכנסיה שעלתה באש, או רעב שהופיע, או

מלחמה שפרצה. תרומות מעין אלו היה בהן משום הכרה בחיבור הנמשך אל המקום הישן. עם הזמן נתחזק חיבור זה עוד יותר מתוך השתתפות בתנועות לאומניות שביססה אינטרס מדיני בעסקי הארץ הישנה, אינטרס שלא היה להם לאיכרים בעודם שם.

בעוד השנים העוברות מרחיבות את הריחוק, לבשה הארץ שעזבו המהגרים קסם ויופי. בעיות של הווה העיבו על הבעיות שאותן הניחו מאחור בלא פתרון; ובאד-הערפל של הזכרון נראה היה לאנשים האלה כי לשעבר פטורים היו מעגמות-הנפש של ההווה. דומה היה כאילו געשה העולם הישן ראי גדול שלתוכו הביטו כדי לראות אל-נכון כל מה שאיננו כשורה בעולם החדש. הנוף היה נחמד יותר, השכנים מסבירי-פנים יותר, כוחה של הדת גדול יותר; במשברים התכופים, כאשר כשל כוח-הסבל, בא ופקדם הירהור של געגועים: שם זה לא היה קורה.

אולם המגעים הממשיים מאכזבים היו. הבקשות—שיגידו שם תפילת-מיסה, או ישאלו בעצתו של איש חכם, או ישלחו לכאן איזה עיטור דתי—הללו היו מחוות מלאים תקוה. אבל התגובות לא היו מספיקות; ככל דבר אחר, הצטמקו בדרך. המהגרים כתבו, אבל התשובות, כאשר באו, משעממות היו, אפילו שדופות במשפטיהן המיכניים, או שפך נראה היה הדבר לאנשים אשר משום-מה קיוו כי איגרות אלו תערנה את הרגשות שהושקעו במכתביהם שלהם שנתחפרו בדי-עמל. תכופות מדי התברר כי המעטפות שכה ציפו להן אינן אלא קליפות ריקות והתוכן הפנימי חסר-ערך. לאחר ההמתנה הממושכת לבואו של נושא-המכתבים היו דפי הכתב המעוות מפגרים בהכרח אחר המצופה. היתה אחידות טורדנית בתלונות על זמנים קשים, במריבות הקטנוניות והחוזרות; ולא ארכו הימים וקצרה הרוח בבקשות הנצחיות לעזרה שבאו במישרים בעקבות ברכת-השלום הפורמלית.

נקודה אחרונה זו היתה מציקה למהגרים. הידידים והקרובים שנשארו מאחור לא יכלו להוציא ממוחם את הרעיון שבאמריקה הרחובות מרוצפים זהב. שלח לי בשביל מעיל... יש פה חלקת-אדמה ואם רק תשלח היינו יכולים לקנותה... בתנו היתה יכולה להינשא, אבל אין לנו מספיק בשביל נדוניה... אנו מתביישים, כל האחרים מקבלים... לעתים קרובות הרבה יותר מאתנו. בתחינות האלו מובלעת היתה הדעה שהציאה היתה עריקה, שעדיין נותרו התחייבויות שלא נתמלאו, ושבוכות ולא בחדס רשאי הכפר לדרוש עזרה מבניו שיצאו.

מארצות-הברית נדמה היה כי שם, בארץ הישנה, אין הבנה לקשיי הסידור. מרגיו היה זה לאסוף בקרבנות מרובים את כספי-המשלוחים ולקבל בתמורה רשימה של צרכים חדשים, משל כאילו אין די צרכים גם בעולם החדש. המהגרים מעולם לא נפטרו מתחושת החובה לעזור; אך עם זאת החלו לראות בבני ארצם הישנה מין אנשים התלויים בעזרתם. צרתם של האירופים היתה שאין הם יכולים לעמוד על רגליהם שלהם.

הדודן שעתה-זה ירד מן האניה זכה לאותה הערכה שלילית. אם גם היה גידולה של

המולדת, בכל־זאת כאן עשה רושם עלוב; הליכות מגושמות, מלבושים גסים, ואולת־
 יד גמורה במצב החדש—אלו היו סגולותיו הבולטות ביותר. המתישב הוותיק יותר
 מצא והנה כמעט קפאה על שפתיו ברכת ברוך־הבא נוכח נחשלות שכזאת.
 עם כל מגע של ממש נמוגה גדלותו של הכפר; הדברים לא הלמו את הדמות בה
 נצטייר למהגרים ולא יכלו לעמוד בהשוואה עם אמריקה. כשבאה התמונה הביטה
 בה המשפחה המתכנסת מתחת לאור. זאת אמנם היתה הכנסייה, אבל לא כך היתה
 זכורה; והניגוד המדכא גרע מעט מחדוות הזכירה. התצלום לא שיקר. הנה כך הוא,
 בנין שפל־קומה נוכח הדרך המאובקת, שדוף־רוחות ומפגין בעליל את מצבו הרעוע.
 אבל גם הזכרונות לא שיקרו משל כאילו אך תמול עברו בדלתות האלו, יכול יכלו
 לזכור את תחושת הרחבות והרוממות שעורר תמיד מראהו של הבנין לשעבר.
 שני הרשמים היו נכונים, אך אי־אפשר היה לישבם יחד. הדימוי שבמחשבה והמרצה
 שעל הנייר לא התאחו מפני שהאחד נוצר מקני־המידה והערכים של הארץ הישנה
 ואילו השני נרצה באור קני־המידה והערכים של החדשה. וכך אירע בכל מגע אחר
 שבהשקפה־לאחור. בלהיטות הוסיפו המהגרים לשאת עיניהם אל מעבר לאוקיינוס
 האטלנטי בתורם אחר סיפוקיה של אחנה. אבל החיפוש לא בא על גמולו. כיון
 שנעשו אמריקאים, שוב לא היו בני־כפר. אם גם בנפש חפצה עשויים היו ליטול
 עליהם את ההתחייבויות הקודמות ולהכיר באחריות הקודמת, לא יכלו להשיב להם
 את נקודת־המבט הקודמות או להחזיק בהערכות הקודמות. יותר מדי ראו, יותר
 מדי חזו מבשרם, ושוב לא יכלו להיות בני העדה. לשווא הוסיפו לשגר את המכתבים;
 האנשים האלה, כיון שנפרדו, שוב לא יכלו להשתייך עוד זה לזה מעולם.

ביתם היה עכשיו ארץ אשר לא נולדו בה. את מקומם בחברה ביססו להם מתוך
 התלאות של חציית הים וההתישבות. תוך כדי כך השתנו, שוגו הצדדים האינטימיים
 ביותר של חייהם. כל מאמץ להיצמד אל דרכי־מורשה של עשייה וחשיבה הביא
 לידי הסתגלות דקה־מן־הדקה שבה לבשו הדרכים הללו צורה אמריקאית חדשה. כיון
 ששוב לא היו אירופים, כלום יכלו איפוא המהגרים לומר כי יפירם מקומם באמריקה?
 התשובה היתה תלויה במושגיהם של אזרחים אחרים של ארצות־הברית בדבר אופי
 האומה ותפקידם של החדשים בתוכה.

בראשית המאה הי"ט נראתה ההגירה באור חיובי מובהק בעיני אלה שכבר התבססו
 מצד זה של האוקיינוס. כשנעשתה הנסיעה בים מובטחת לאחור השלום הכללי של
 1815 והסתגנו ובאו ראשוני המהגרים החדשים, היתה הנטייה הכללית לקדם את
 פניהם בברכה. העמדה החיובית נמשכה אפילו כאשר גבר הזרם ולבש את ממדי
 השטפון של שנות ה־40 וה־50. האיש היורד מן האניה נתקבל אז בלא עירעור ובלא
 תנאי.

ההסכמה לתוספות בלתי־מוגבלות על האוכלוסיה המקורית קלה היתה על האמרי־
 קאים, שערים היו לצעירותה של ארצם. עומדים היו על שפתה של יבשת עצומה,
 נמשכים אל האתגר של ארץ ריקה שכמעט אין קץ לרחבותה. היה בה מקום די־

והותר לכל הנכונים להשקיע מפורחם בניצולה. המחסור היה בידיים עובדות ולא באקרים; כל זוג ידיים נוספות הגדיל את ערכו של שפע המשאבים והרחיב את האפשרויות לכל.

צעירותה של האומה גם הצדיקה את קבלת כל הזרים שבאו לחופים האלה, בלי כל הבחנה. היתה אמונה עזה בעתידה של הריפובליקה, היה בטחון שההיסטוריה העתידה שלה תצדיק את המהפכה ואת הניתוק מבריטניה-הגדולה. התכרה והתרבות אשר תקומנה בשטח הזה תעלינה על אלו של העולם הישן מפני שאין הן עתידות לחקות דרך-עבודת את הדפוסים המיושנים ואת המסורות שעבר זמנן המחניקות את הבריות באירופה. ארצות-הברית תצעד בכיוונים חדשים משלה מפני שעמה הוא עם חדש.

לפיכך תקיפה היתה הדעה שארץ זו איננה סתם מושבה אנגלית שהגיעה לעצמאות. זוהי אומה יחידה-במינה במקורותיה, פרי עירוב של הרבה טיפוסים שונים שמתוכו קמה מציגה חדשה לגמרי, האמריקאית. האזרחים התוססים שסברו וטענו כי לשונם, ספרותם, אמונתם וחיייהם המדיניים מקוריים הם ומובהקים ביחודם, הללו גם סברו וטענו כי האוכלוסיה שלהם לא לוקחה ממקור יחיד אלא דווקא קנתה לה את סגולותיה המיוחדות מעירובם של כל מיני יסודות.

היה בטחון שהתהליך ימשך. הטיפוס הלאומי לא נקבע על-ידי אבות-אבותיו הנתונים; מתגבש היה והולך מתוך הנסיון של חיים ביבשת חדשה. הואיל ואיכותם של בני-האדם נקבעת לא על-פי התנאים המתלווים להולדתם אלא על-פי הסביבה בה בילו את ימיהם, לא היה כל טעם לבור מתוכם. הכל יבואו רעננים ברוח ובגפש לקליטת רשמים חדשים; ומתוך שיהיו באמריקה ייעשו אמריקאים. לפיכך לא היה טוב מאשר לקבל ללא סייג את כל המבקש לטעת כאן את אהלו. ארצות-הברית תהיה אז כור-היתוך גדול, גדול עד להכיל את כל הנכנסים מרצונם החפשי; והאומה אשר תוצק לבסוף מאותו כור תהיה עשירה שבעתיים בזכות שוני היסודות שהוערו לתוך התערובת המזתכת.

החוקים של רוב שנות המאה הי"ט שיקפו עמדה זו של נכונות לקליטה. ארצות-הברית לא עשתה שום מאמץ פעיל להניע אדם להגר אליה, אך היא גם לא שמה כל מכשולים על דרך בואם. בארבעת העשורים שלאחר 1819 נתקבלו כפעם-בפעם חוקים שקבעו תקנות לספנות בתקוה לשפר את תנאי הנסיעה ביים. למעשה, קל היה לעקוף את הסעיפים שהגדירו את מיזער כמויות האוכל ואת מירב מספרם של הנוסעים שרשאית כל ספינה להוליך. אף-על-פי-כן כיונו אותן תקנות להגן על הנוסעים ולסלק את התנאים החמורים שהיו עלולים לרפות את ידי המהגרים החדשים הבאים אל הארץ.

גם חוקי המדינות לא נועדו לשים סייגים יותר. נמלי-הים, שמעמסות התמיכה בעניים גרמו להם דאגה, השיגו חקיקה שתבטיח את קופותיהם מפני חובות מעין אלו. הצורה היתה לפעמים התחייבות שתערוב לכך שלא יעשה המהגר תלוי מיד בתמיכה ציבורית; פעמים היה זה מס קטן שהוטל לקיוזו הוצאותיה של צדקה. בשני המקרים

לא היה רצון להגביל את הכניסה לארץ; ואף אחד מן הצעדים האלה לא היתה לו כל השפעה נראית לעין על היקף ההגירה. משעה שירד המהגר לחוף נמצא שווה במצבו לילידי-הארץ. בתוך תקופה קצרה יכול היה להתאזרח ולקבל את כל זכויות-היתר של אזרח. אכן, בכמה מקומות היתה לו זכות-בחירה עוד בטרם תבוא השבועה בבית-הדין ותשנה את מצבו המשפטי. בעיני החברה אמריקאית היה עוד לפני היותו כך בעיני החוק.

המהגרים לא היו צריכים כלל להעמיק חקר בכתבים של אנשי ההלכה המדינית והחברתית כדי להבין תפיסה זו של אמריקה. שלם וברור התבטא הרעיון בחיי-המעשה. ההרגשה שהם רצויים וברוכים נתנה לאנשים שבמקומות אחרים נחשבו מיותרים את הבטחון שמאמציהם לבנות חיים חדשים יתקבלו באהדה על-ידי שכניהם החדשים. על יסוד שכזה יכלו להתחיל להכות שורש על-פי דרכם, להסתגל על-פי דרכם לתנאים החדשים.

רב-משמעות היה הדבר שהמהגרים החדשים לא נאלצו להתאים עצמם לדפוסים קיימים של פעולה או להשלים עם קני-מידה קיימים. הם ראו עצמם בני-חורין למתוח בקורת על הרבה צדדים של החיים שגילו בעולם החדש, על העיסוק המוגזם בדברים שבחומר ועל שימת-הלב הלקויה לדת, על הבריות הנדחפים וקצרי-המנוחה, על טיבם החולף והארעי של יחסי-המשפחה. עזותן של חוות-דעת מעין אלו העידה על האופי הוולונטארי של הסתגלות המהגרים. הזרים לא בלעו את אמריקה בלגימה אחת; באמצעות איגודיהם ומאמציהם שלהם גילו איך לחיות במקום החדש ועם זאת להיות מה שהינם.

עד לשנות ה-80 הפריעו הקבוצות השונות בארצות-הברית זו לזו רק במקרים יוצאי-דופן מאד; בדרך-כלל הניחה ההתפשטות המהירה מקום לכל לפעילות ללא סייג. אכן, סביב המהגרים החדשים עצמם לא ניטשה אז כל מחלוקת; גם לא היתה כל נטייה לפפק ולהקשות אם אמנם רצוי להמשיך במדיניות המסורתית של דלת פתוחה. אבל הדור השני היה גורם בלתי-יציב במצב; ככל שהתבלט-והלך כך עורר בעיות מטרידות דווקא משום שלא היה לו מקום קבוע ומוגדר בחברה. עומד היה בין התרבות של הוריו לתרבות של אמריקה הוותיקה, ובתוך כך חשף את הפגום שבהנחה כי היתוכם של היסודות המרופים בכור-ההיתוך כמו יבוא מאליו. רגעי ההתגלות, אם גם עדיין נדירים היו, הרעישו את מעמקי הנפש.

על-הרוב באה התגלית בעניינים הקשורים לתעסוקה. בלי הבדל מה היתה דעתו של השכיר המקומי בדבר השפעות המהגרים על המשק בכללותו, ידוע ידע כי אנשים אלה אינם מתחרים אתו במישרים על מקום-עבודתו. אבל ילדיהם של המהגרים היו אמריקאים שלא הסתפקו במקומות המתיחים לזרים. בשוק-העבודה דחקו בני המהגרים החדשים את רגלי בניהן של משפחות מבוססות. עדיין לא צר היה המקום במערכת הייצור שגדלה בקצב מזורו יותר ויותר. אך פה-ושם נתקל הבחור השאפתן במודעה: איריים אינם צריכים לפנות! הפגיעה היתה

משפיעה עליו, אך גם על אביו. היא היתה מגלה למהגרים האלה, ולרבים שבאו אחריהם, את גבולות שייכותם לאמריקה.

גם בפוליטיקה היו מקרים שבהם נתקלו פעולותיהם של האזרחים החדשים באיבת הוותיקים. אם אז היו התוצאות בולטות יותר, הרי זה משום שבהתמודדות על שליטה פוליטית היה פחות מקום לתחרות. היו זמנים שבהם ביקשו קבוצות של אנשים, שנבצר מהם להשיג את מטרותיהם באמצעות המימשל ונבצר מהם להבין את כשלונם שלהם, להטיל את האשמה על ילידי-החוץ שבתוכם. בשנות ה-50, למשל, מחמת התסיסה סביב שאלת העבדות ומחמת שפע של הצעות לריפורמה הוטל עומס קשה-מגושא על המבנה המפלגתי הקיים. שנים של פשרות לא הבשילו פתרון בן-קיים; תחת זאת עוררו חששות חמורים למלחמת-האזרחים הרת-השוואה שהיתה מממששת-ובאה.

בנקודת-המשבר נעשה הזר שעמד לשטן בדרך השגתה של איזו מטרה מסוימת מועד להתקפה. הדוגלים באיסור העבדות ובעלי-ריפורמות למיניהם שמצאו והנה האירים השמרניים נערכים נגדם בקלפיות, פוליטיקאים מתומכי העבדות שהפריזו בהערכת הראדיקליות של אחדים ממנהיגי הגרמנים, ומטיפי איסור-המשקאות שראו בנכרי שוחר הטיפה המרה את המכשול העיקרי בדרך להתגזרות כללית—אנשים מעין אלה היו עמוד-השדרה של מפלגת ה-"Know-Nothing" * שקנתה לה חשיבות פתאומית בבחירות של 1854. הערב-רב של יסודות שנכנסו לקואליציה המדינית הזאת היה להם רק מעט מן המשותף; רק שנתיים דרושות היו להם כדי להכיר היטב יותר זה את זה, ומאותה שעה התפוררה המפלגה. שום דבר חיובי לא ליכד אנשים כאלה; הם נמשכו זה אל זה בעיקר על-ידי הפחדים שהדריכו את מנוחם. הרבה אמריקאים, שלפי-שעה לא היו מסוגלים להתמודד עם הפילוגים האמיתיים בתוך החברה שלהם, הגיעו לאחדות זמנית על-ידי שעשו אגודה אחת נגד הזר אשר בתוכם.

תנועת ה-"Know-Nothing" כשם שהופיעה במהירות כך נעלמה במהירות. במובן זה התוותה נתיב שאחרי-כן הלכו בו תנועות דומות שחלפו לרגע באופק המדיני—ה-A.P.A. של שנות ה-90 והתעמולה האנטי-גרמנית מן הימים של מלחמת-העולם הראשונה. הפסקות חטופות אלו ברקמת יחסים שהיתה שלוה בדרך-כלל לא היו להן השפעות בנות-קיים על החקיקה או על העמדות של המון ילידי-הארץ.

אבל אפילו הברקות חטופות מאד של השנאה שעלולים לחולל נגדם די היה בהן להטריד את המהגרים. זכרן של האשמות שהועלו בחימה שפוכה נתקיים ימים רבים לאחר שההאשמות עצמן לא היו עוד בחזקת סכנה. הן הניחו אחריהן דאגה קיימת-ועומדת. ילידי-החוץ לא יכלו לשכוח שפעם נמצאו עוררים על זכויותיהם כאזרחים. איך יכלו שלא לתהות עד כמה אכן שייכים הם לארצות-הברית? קרבות-רחוב שנתלקחו לפרקים בין הנערים והציבו קבוצה כנגד קבוצה, מזמן לזמן מהומות רציניות יותר שבהן היו בריוני העיר תוקפים את הזרים, והעלבונות

* מפלגה אמריקאית שפעלה בשנות ה-50 והתנגדה למהגרים ולקאטולים. (המערכת)

התכופים יותר בעתונים ומעל בימת הנואמים—כל אלה הוסיפו לקיים את הספק הזה.

ואולם עד שנות ה־80 היה הבטחון שקול כנגד הספק. כל עוד נשמרה בילידי־הארץ האמונה שאמריקה תגבר חיילים בזכות תוספת השוני לתרבותה שנתמרה במהגרים החדשים התקוה, למרות קשיי ההתערות והחרדה שגרמו מעשי־איבה בודדים, כי ימצא כאן בית לחסרי־הבית של אירופה.

כבוא הרבע האחרון למאה הייט הסתננה נימה של רגונות לחוות־דעתם של כמה אמריקאים שחשבו על צד זה שבהתפתחות תרבותם. זה זמן רב כבר היה כור־ההיתוך מבעבע, אולם המוצר הסופי לא נראָה קרוב יותר משהיה. נסיון החיים בארצות־הברית לא שבר את האופי הנפרד של היסודות שנתערבבו בתוכו; דומה היה כאילו כל אחד שומר על זהותו שלו. כמעט מחצית המאה לאחר ההגירה הגדולה של האירים והגרמנים לא נעשו האנשים האלה דומים בכל דבר לשאר אמריקאים; עדיין אפשר היה להכיר בם שהם אירים וגרמנים. ואולם אפילו אז היו גלים חדשים יותר של מהגרים מתדפקים על החוף האטלנטי. כלום היה איזה סיכוי שאי־פעם יתבוללו כל ההמונים האלה, שאי־פעם יתאמרקו?

דור אחד קודם־לכן לא היו שאלות כאלו עשויות לצוץ. האמריקאים בני המחצית הראשונה של המאה יצאו מתוך הנחה שכל אדם הכופף עצמו לסביבה האמריקאית הופך להיות אמריקאי. הואיל ובסופו של דבר עתיד אדם חדש לישב את העולם החדש, לא סתם שלוחה של איזה גזע קיים אלא יצור שונה מן הכל ונעלה על הכל, לא היו שום קניי־מידה קבועים של אופי לאומי למוד על־פיהם את התנהגותם של החדשים־מקרו־ב־באו. סברה היתה שהלאומיות של הריפובליקה החדשה היא בזילה, אך זה החלה להתפתח; היה מקום לגיוונים אין־קץ מפני שהשוני היה הנורמלי ולא האחידות.

מהבעת הספקות שמא כמה מחלקי האוכלוסיה לא ייעשו אמריקאים לכל דבר נשתמע שקיים בוחן מוסכם מהו אמריקאי. לשעבר היה זמן בו לא הכירה החברה בשום הבחנה בין האזרחים מחוץ להבחנה שבין ילידי־הארץ לילידי־החוץ, ואותה הבחנה לא נשאה עמה שום רמו של עליונות או פחיתות. עתה היו נסיונות להבחין בקרב ילידי־הארץ בין אלה ששייכים באמת לאלה שאינם שייכים, לבודד את אלה שנולדו בארצות־הברית אלא שמוצאם המהגרי מנתקם מעם־הארץ לאמיתו. אולם קשה היה למתוח את הקו. לאחר 1880 הבדיל המיפקד בין ילידי־הארץ לילידים שהם בני הורים זרים. אבל זה היה קו־הבדלה שאינו מספיק; הוא לא המציא דרך להכרה חברתית ולא הביא עמו בסיס שעליו יוכלו האמריקאים האמיתיים להתלכד, להזדהות בתור שכאלה.

כל אותן שנים היתה אצל כמה אמריקאים חתירה מודעת־למחצה אל איזה מונח שיתאר את האנשים שאבות־אבותיהם היו בארצות־הברית לפני גלי ההגירה הגדולים. במקום שם נמצאו אנשי ניו־אינגלנד שם התקראו יאנקים, מלה שתכופות

שימשה בהוראת לא-אירי או לא-קנדי. אבל יאנקי היה פשוט כינוי מקומי ולא הכליל את כל הנמנים על הוותיקים. על-כל-פנים, כינוי כזה לא היה משום סיפוק בצדו. מחזיקיו היו קבוצה אחת מתוך רבות, בלי שום תביעה מיוחדת לאמריקאיות, מנותקים משאר עממים רצויים שתפסו מקום בולט בעבר של הארץ. רק הגילוי של אבות משותפים מני-או יכול היה לבטל את החציצות בין האמריקאים האמיתיים. אך כדי למצוא מכנה-משותף צריך היה לחזור הרחק לאחור. למעשה לא היתה שום תגלית כשלעצמה מגיחה את הדעת לגמרי. עם הזמן נמצאו סופרים שהגדירו את הציביליזציה של ארצות-הברית כאנגלו-סקסית. מתוך שהרחיקו את ראשיתה לבריטניה הקדומה רמזו שתרבותם שלהם תמיד היתה אנגלית במוצאה ושמו לנרים את יוצאי-חלציהם של אירים וגרמנים, קל-והומר של מהגרים מאוחרים יותר. אנשים אחרים העדיפו נוסח אחר והגיעו לאותה סתגרנות על-ידי שהתקראו "דוברי-אנגלית", תואר שיצא מתוך הנחה כי יש אחדות וייחוד בשבט אשר יישב את ארץ-הבית, הדומיניונים וארצות-הברית. ועוד היו אחרים שנוקקו לכינוי רחב קצת יותר. הם הציגו עצמם כטבטונים וטענו כי כל שהוא אמריקאי מובהק מקורו ביערותיה של גרמניה; על-פי השקפה זו היו רק האנשים שאבותיהם התנסו בחירות של שלטון-עצמי שבטי ובשיחרור של הריפורמציה הפרוטסטנטית אמריקאים במלוא מובן המלה.

מונחים אלה לא היה להם שום צידוק היסטורי כלל. ובכל-זאת נמצאו להם מהלכים הרבה במחשבת העשורים האחרונים למאה הי"ט. בלי הבדל מה היה הביטוי המסוים בו השתמש מחבר או נואם מסוים לצרכיו, ביטאו כולם כאחד את ההכרה שאיזה יסוד-מורשה הוא ששיוה צורה לתרבות האמריקאית. לא היה מנוס מן המסקנה: על-מנת להתאמרק חייבים המהגרים להתאים עצמם לאורח-החיים האמריקאי שכל-כולו הוגדר קודם בואם.

שני פנים היו להאשמה שאין המהגרים מיטיבים כל-כך להסתגל. ראשית, האשימו אותם בעניותם. הרבה אזרחים נדיבים, שהתחמץ לבם למראה התנאים העלובים בשכונות שבהן יושבים העמלים, התקשו להאמין כי ליקויים חברתיים כאלה צמחו מאדמתו של העולם החדש. נוח היה יותר ליחסם למומיהם של המהגרים החדשים, לחוסר-יומה, רשלנות ובערות ולא דווקא לחוסר-האפשרות להשתכר דיי-הצורך למחיה.

אכן, לגבי אלה שפתייהם היו ב"מעלה העיר" היו הגיטאות טריטוריה זרה לגמרי המתקשרת במחשבה לזוהמה ופשיעה וחסא. לכאורה מן הנמנע היה שיוכלו בני-אדם לחיות חיים הוגנים במקומות שכאלה. כוהן-דת טוב-לב שיצא לסיור של צדקה הזדעזע לנוכח הסכנות המוסריות שבפרודור החשוך והלא-מזאר. בינו-לבינו חש להגן על הצעירה המהוגנת: יהיה רצונה אשר יהיה, אין היא יכולה לעשות ולא-כלום-הבושה מונעת אותה מלצעוק. כוונתו של המתקן היתה לשפר את הדיור, אבל הסיכום היה בכל-זאת בזו הלשון: אין אתה יכול להקים אזרח אמריקאי מתוך משכנות-הטוני.

המהגרים החדשים הואשמו גם בכך שהם מתכנסים בקבוצותיהם שלהם ואינם מוכנים להתערב בקהלם של אנשים מבחוץ. ילודי-חוץ נוהרים אל הערים הגדולות ומסרבים בעקשנות להתפור כחקלאים ברחבי הארץ; דבר זה כשלעצמו היה לצנינים בעיני חברה שעדיין החזיקה באידיאל של חיי-כפר. אך אפילו הגרמנים בוויסקונסין והסקנדינבים במינסוטה היו מתנשאים ומסתגרים בתוך מחניהם. בכל מקום עמדו הזרים בזרותם ובעקשנות התבדלו מן החיים האמריקאיים. מחנך אחד נכבד השמיע את האזהרה: תפקידנו הוא לפורר את מושבותיהם, לבולל ולמוזג את את האנשים האלה ולטעת בתוכם את התפיסה האנגלו-סקסית של יושר, חוק וסדר.

לא פשוט היה הדבר להיענות לקריאת-תגר זו. התושבים הוותיקים זרזוים היו למתוח בקורת על התבדלותו של המהגר אך מהססים היו כשעשה צעד לצמצם את המרחק. בעלי-הבתים בשרדה החמישית או ברחוב ביקון או בנוב-היל יכלו לעמוד בנקל על קלקלותיהם של משכנות-העוני אך הם לא נטו לקדם בברכה שכן אדם שהתגורר לשעבר באיסט-סייד או בנורת-אג'ד או ברובע הלאטיני והשיג את האמצעים לעקור משם. בקרב הפרוטסטנטים רבה היתה הדאגה נוכח גידולם של ארגוני-דת קאתוליים, יהודיים ואורתודוקסיים, אך לא היתה כלל להיטות להביא לידי המרת-דת המונית שאולי תמלא את הכנסיות הקודמות בהמון זרים עניים. כאשר השתנתה האוכלוסיה של השכונה היתה הקהילה עשויה פחות לבסות למשוך אליה את המהגרים החדשים מאשר לסגור או למכור את הבנין שלה ולעבור לאיזה רובע אחר.

אכן, היתה דו-משמעות יסודית במחשבתם של האנשים שדיברו על "התבוללות" בשנים הללו. הם הגיעו להשקפתם שלהם שהתרבות האמריקאית היא קבועה, מגובשת ממקורה, מתוך שהגיפו את הדלת בפני ההמון הגדול של המהגרים שלא היו אנגלים או לפחות לא טבטונים. עתה היו מצפים לכך שהאנשים המורחקים הללו ישנו את עצמם למען יזכו במנת-חלקם באמריקאיות. אותו תהליך יכול היה להתרחש רק על-ידי הגברת המגעים בין התושבים הוותיקים לחדשים, על-ידי שיתוף במקומות-עבודה, כנסיות, מגורים, ואולם בחיי-המעשה היה האיש שראה עצמו אנגלו-סקסי מוצא כי קירבתם של אחרים שעתה-זה הגיעו לארצות-הברית היא בלתי-נוחה ובלתי-נעימה, ובחיייו שלו ביקש לא להקטין את הפרץ בין מעמדו למעמדם אלא להגדילו.

לא היה מנוס מן הדילמה המטרידה הזאת. גוח היה לישב את הקושיה בטענה כי ההבדלים בין אמריקאים מצד אחד לבין איטלקים או יהודים או פולנים מצד שני הם עמוקים עד כדי כך שאין כל אפשרות לגשר עליהם. אם היו הגזעים האחרים הללו מובדלים מכוח טבעם המהותי שלהם, מכוח סגולות מורשתם, הרי היה הדין עם הגזע המקורי הן בבואו לעמוד על הקבוע שבאפיו הן בהימנעו ממגע עם הזרים.

אלה שביקשו לחזק את העמדה הזאת שאבו מאוצר נכבד של רעיונות גזעניים שהעמיקו להיספג במחשבתם של הרבה אמריקאים סמוך לסופה של המאה הי"ט.

מכמה וכמה מקורות נתרקמה משנה שהכריזה על חלוקת המין האנושי לגזעים נפרדים ביולוגית.

בשנים המרות של הפולמוס שהקדימו את מלחמת-האזרחים היו דרומיים שחשו צורך דוחק בהצדקה דומה לזו. המטיפים לביטול העבדות העלו את השאלה בדבר הפשרות המוסרית של העבדות והצהירו כי חטא הוא לאדם לשעבד את רעהו. בעל-המטע, שהיה רגיש לבקורת אך בחייה-המעשה רתוק היה אל רכושו, נמשך אחר הרעיון שאין השחורים אֶחיר-לצלם. אולי, כמו שאמר לו ג'ורג' פייצ'ון, אין הכושים כלל בני-אדם באמת אלא סוג אחר של ברואים, שטבעם דן אותם מראש למעמד של שיעבוד.

בתקופת השיקום הטראגית שבאה לאחר השלום קנתה לה הטענה משנה-תוקף. אותות הפיפות הפורמליים, המשפטיים לא היו עוד; חשוב היה איפוא כפליים להשאיר את הצבעונים בכפיפותם באמצעים אחרים. יתר על כן, הדרום נתון היה עתה לפיקוחה של רשות לאומית, ששלטים בה אנשי הצפון; המנוצחים עמדו בפני המשימה לשכנע את המנוצחים כי הענין שהפסיד הוא כשר ויֵאָה מעיקרו.

שנים לאחר שנסתיימה המלחמה ניהלו הדרומיים זרם של דיונים משני עבריו של קו מייסון-דיקסון. נימה אחת בלתי-משתנה עברה כחוט-השני בכתביהם ובדיבוריהם—הכושי נחות הוא מטבע-בריאתו, אין הוא זקוק לזכויותיהם של בני-אדם ואינו ראוי להן, אין הוא יכול להשתמש בהן ואין להפקידן בידיו. אין זה חשוב כמה שומעים או קוראים השתכנעו; עצם העובדה שהועלתה השאלה על הפרק קירבה את האמריקאים למושג הגזע.

מחוף האוקיינוס השקט באה בשורה דומה לזו, אף היא פרי צרכים מקומיים. מחמת האגדרלמוסיה שחולל המשבר ב-1873 ודעיכתו של משק-המכרות התפתחה בקאליפורניה תנועה אנטי-סינית חריפה. אלה שראו באיש-המזרח את מקור כל קשייה של המדינה לא אמרו די באותם צעדים של הפליה שיכלו המחוקקים להנהיג. מבוקשם היה להרחיק כליל את הסינים, לא פחות מכך.

מילוויה של אותה דרישה יכול היה לבוא רק מצד הקונגרס הפדרלי; וכדי להניע את הקונגרס לפעולה צריך היה לשכנע נציגים מכל חלקי הארץ כי האיום הוא ממשי. ההתקפה על אוכלי-האורז השחומים והקטנים, המזוהמים ונטולי-המוסר מעצם מהותם, הביאה לאותן תוצאות כמו ההאשמות של הדרומיים נגד הכושי; היא עשתה מהלכים למושג של הבדלי-גזע שאין לעקרם מן השורש.

בעיה שלישית הביאה לרעיון את תמיכת יוקרתם של הרבה שמות בעלי-השפעה. המלחמה עם ספרד העניקה לארצות-הברית נחלות חדשות ובעלות-משקל מעבר-לים, והשליטה בהן העלתה בעיות טורדניות. על-פי הדפוס המסורתי של ההתפשטות האמריקאית נחשבו הארצות הנוספות טריטוריות, המוחזקות במצב-מעבר עד לשעה שתיעשינה מדינות. אבל יושביהן היו אזרחים, זכאים לכל הזכויות של תושבי החלק הוותיק של ארצות-הברית.

זרמים חשובים בדעת-הקהל התנגדו להענקת יחס מעין זה לאיים שנרכשו זה-

מקרב. הדוגלים במדיניות ימית ובאימפריאליזם תוקפני, אנשי-עסקים שהיו מעוניינים באפשרויות להשקעות כדאיות, ואנשי-דת פרוטסטאנטיים שנמשכו אחר האפשרות להעביר הרבה קאתולים ועובדי-כוכבים על דתם, העדיפו שיהיו השטחים הנכבשים מושבות ולא טריטוריות, העדיפו שיהיו התושבים נתינים ולא אזרחים המוגנים על-ידי התחוקה. כדי לשכנע את האומה בכשרותה של סטייה מעין זו מקווה העבר, טענו האימפריאליסטים שאין העממים הנכבשים מסוגלים לשלטון-עצמי; שפחיתותם הגזעית שלהם מצדיקה מעמד של כפיפות מתמדת.

עד לשנת 1900 כבר נהיר היה לאמריקאים המושג של הבדלים ביולוגיים קבועים בין בני-האדם מתוך הוויכוחים על הכושים, הסינים והפיליפינים. הדיבורים על "עובדות הגזע" כבר נעשו אז מטבע עובר-לסוחר, מושמעים כלאחר-פה כמעט. כך, למשל, נמצא סינאטור אחד נכבד, המפורסם במזגו הפרוגרסיבי ובהישגיו בחכמה, שדיבר בהתרוממות-הרוח על האפשרויות בפיליפינים ובשווקים הנרחבים של סין. לא נותר על חלקנו ותפקידנו בשליחות הגזע שלנו, נאמן הציביליזציה של העולם. לא לחינם הכין האלוהים את דוברי-האנגלית ואת הטכטונים משך אלף שנה. הוא עשאנו מארגנים-למופת כדי לכוון שיטה ופדר במקום שם שורר תהויובוהו. הוא התווה על העם האמריקאי את אות העם הנבחר למען יצעד סוף-סוף בראש בהתחדשותו של העולם.

היו אלה רעיונות גטולי-שיטה; עדיין היו אלה רק דברי-סניגוריה חסרי-קשר על עמדות ספציפיות. אבל לא היה מחסור באנשים שיתנו למושגים הגולמניים האלה מבנה מסודר, שיפתחום לכלל תורה מדעית. בשלהי המאה אך החלה הסוציולוגיה בארצות-הברית להתגבש כענף מדעי בלתי-תלוי. חוקרי-החברה האמריקאיים ניגשו אל הנושא שלהם מתוך הניתוח של מיפגעים ספציפיים: פשיעה, שכרות, עוני וחולי. בכל אשר נשאו עיניהם מצאו משום-מה שמהגרים מעורבים בבעיות אלו. בבוא המלומד לתרץ פגמים מעין אלה בסדר החברתי יכול היה לבור בין כמה וכמה אפשרויות: היו אלה הגילויים הפאתולוגיים של איזה מום, בין בטבעם של המהגרים החדשים ובין בטבעה של החברה כולה. גות היה לקבל את ההסבר שהטיל את האשמה על הבאים מן החוץ.

מתוך כתביהם של האיירופים גובינו, גרימון וצ'מברליין קיבלו הסוציולוגים את הפסיקה שסימני-היכר חברתיים תלויים בהבדלים גזעיים. שורה רצופה של ספרים באה עתה להוכיח כי ליקויים בהרכב הביולוגי של כל מיני קבוצות מהגרים הם האשמים בכל הפגעים שבאו על הארץ—לאביונות, לילודה הנמוכה אצל בני-הארץ, למשברים כלכליים, להבדלים מעמדיים, לזנות והומו-סקסואליות, ולהופעתם של משכנות-עוני בערים הגדולות.

יתר על כן, אנשי מדע-החברה של תקופה זו לא הסתפקו בניתוח אקדמי. ברי היה להם כי הכרח הוא שייתכן לעשות שימוש במסקנותיהם הלכה-למעשה ולעתים קרובות נתגו ידם לתנועות הריפורמה שבדרך התיכונן קיוו להמציא תקנה לקלקלות הזמן. הסוציולוג שלהוט היה להיטיב את מנת-חלקו של אחיו הנברא-בצלם על-ידי

שינוי התנאים בהם חי מצא כי המהגרים החדשים הם אנשים אטומים, המשתנים לאט-לאט, מכשולים בדרך לקידמה. הואיל ורק מעטים מבין הוגי-הדעות האלה מוכנים היו לקבל את האפשרות שאולי הם עצמם טועים, לא נותר להם אלא להסיק כי הזרים אינם מסוגלים להשתפר. מקצוות מנוגדים של הארץ פסקו שני נשיאי-קולגים פה-אחד כי המהגרים הם אנשים מוצפים מגזעים מוצפים, בלתי-מסוגלים מבחינה ביולוגית להתרומם, לא עתה ולא באמצעות הכאים אחריהם, מעל למנטאליות של ילד בן שתיים-עשרה.

הפתרון היחיד שנראה לעין נמצא בתחום האֶבְגְנִיקָה, הפיקוח על הרכב האוכלוסיה באמצעות בחירה של זנים נאותים בהתבסס על תורשה נאותה. חוקר חברתי מפורסם הביע את דעתו השקולה שהברלי גזעים טובעים כדם ממש. יכולים גזעים להחליף את דתיהם, את משטריהם ואת לשינותיהם, אך מתחת לכל אלה עשויים הם להמשיך את הכישורים והמיגבלות הפיזיים, השכליים והרוחניים הקובעים את האופי האמיתי של דתם, ממשלתם וספרותם. הסתגלות שעל-פני השטח רק תסווה את התכונות הדקות והמהותיות המבדילות בין ילידי-הארץ לילידי-חוץ.

הפחד מפני כל דבר זר שהחדירה מלחמת-העולם הראשונה הביא למלוא הליבלוב של זרעי החשיבה הגזענית. שלושה ספרים שזכו לפופולאריות עצומה—שמחבריהם אחד אנתרופולוג, אחד אֶבְגְנִיקוֹן ואחד היסטוריון—גילו למאות-אלפי נורדיים נחרדים איך נסתאב הגזע הגדול שלהם מתוך מגע עם גזעים פחותים ממנו, גמדיים בקומתם, מעוקמים במנטאליות שלהם, וחסי-רתיעה בשקידתם על טובתם האנוכית.

רעיונות אלה נשתגרו בלשונו של הזמן. אין ספק שהרבה אמריקאים שדיברו במונחים המרים של הגזע השתמשו במליהם במובן מושאל או סייגו באיזו צורה אחרת את השלמתם עם התורה הזועמת. אחרי הכל, עדיין הכירו בתוקף המסורת האמריקאית של אפשרויות שוות ופתוחות, של המסורת הנוצרית בדבר אחוות האדם. אף-על-פי-כן, אם גם לפעמים הטרידתם הסתירה, בכל-זאת היו בהם רבים למדי שהאמינו אמונה שלמה במושגים הגזעניים, עד כדי כך שבתחילת שנות ה-20 יכלו חמישה מיליונים להיעשות חברים בקו-קלוסק-קלאן.

ובכן, אדם שהיה אז בן ששים ראה בימי-חייו חידושים הרבה; ואם גם לא זו מעיר-הולדתו הרי בכל-זאת הפליג עולמו כולו הרחק והשאיר אות, במובן ידוע, נכרי במקום-מכורתו. גם הוא ידע את כאב הזרות, את הרגעים של ניגוד בין היש לבין מה שהיה. לעתים קרובות פגע בו איזה מאורע גורלי ואז עמד בפני התוצאות של משק תעשייתי, של חברה עירונית, של מוסדות חסי-יציבות, ושל יחסים משובשים. ובעודו נאבק עם הפחד מפני העתיד הנעלם נכסף גם הוא לביטחה שבשייכות, להבטחה שלא אותו לבדו פקדה התמורה אלא על הציבור כולו עברה והיא בבחינת התקדמות בעלת-משמעות מן העבר.

מחמת אי-היציבות שבדברים היה קושי מרגיז בהכרת סימנים של קירבת-משפחה. מחדרתם הדאוגה מפני בידוד סקרו הבריות זה את זה בחיפוש-שווא אחר איזה אות-פלא שיאמר להם כי אכן שייכים הם זה לזה. היו שמתוך רגשי-כשל יצרו

איוז תחושה של קהילה, התוו מעגל פנימי סביבם על-ידי שהרחיקו את האחרים כאנשים מן החוץ. המוצאים מן הכלל נעשו העדות לשייכותם של הנמצאים בפנים. לא היה זה רק, גם לא בעיקר, מפני ששנאו את הקאתולי או את היהודי, לא משום כך בלבד צעדו האנשים השותקים חבושי-ברדסים [קו-קלוקס-קלאן], אלא משום שבהבדילם את עצמם מן הזר יכלו סוף-סוף לגלות את הזהות המשותפת שלהם, להרגיש עצמם חלק של כלל-משמעות.

הפעולות של ה"קלאן" היו בגדר איום בלתי-אמצעי למהגרים, ובאשר כך גם עוררו התנגדות. אבל היתה גם משמעות רחבה יותר לתנועה. היתה זו ראיה, שסוף-סוף נגלתה לעין, כי המהגרים החדשים הם בין המוצאים מן הכלל. הדעה אשר הדוגלים בהתבוללות רק רמזו עליה, שהוגי-הדעות הגזעניים כתבו עליה בעקיפים, ה"קלאן" הוציא אותה לאור-עולם. הפאב נגרם מחמת העובדה שדיבוריהם של אנשיו לא היו גזומות מופלגות אלא רק הבעות קיצוניות של אמונות אשר ימים רבים היו הרבה אמריקאים קרובים לקבלם. לבגי ילידי-החוץ היתה זו הוכחה לדבר בו חשדו כבר ממילא, שעתידים הם להישאר מנופרים לעולם הישן.

הרבה קודם-לכן החל לחץ בדילתם להדריך את מנוחתם של המהגרים. כאשר אך קנתה לה התפיסה של אמריקניזציה את ההוראה של הסתגלות לדפוסים קיימים, ממילא הועמד כל אורח-החיים הקבוצתי של המהגרים החדשים בסימן-שאלה. הסתגלותם תלויה היתה לשעבר ביכלתם כיחידים בחברה חפשית להתאים עצמם לסביבתם בצורות שבהן בחרו. דרישת מבקריהם שתתנהל ההסתגלות במסלול שנקבע מראש כמו העמידה בסימן-שאלה את זכותם לתפוס, כפי שהם, מקום בחברה האמריקאית.

לא שהתלבטו האנשים האלה בתיאוריות של לאומיות, אבל בחיי-המעשה עוררה איבתם של ה"ילידים" פיקפוקים מטרידי-מנוחה באשר לכשרותם של המעשים התמימים ביותר. האיכר שנעשה חבר ב"נשרי פולין" או ב"בני איתליה", לדעתו-הוא פועל היה כאמריקאי; זה היה צעד שהוא לא היה עשוי לנקטו בביתו הישן. חתימה על עתון היתה מעשה אזרח של העולם החדש, לא של הישן, גם אם היה העתון אחד מתוך אלף שהופיעו ב-1920 בלשונות שמחוץ לאנגלית. כאשר שמעו המהגרים שהאגודות והעתונים שלהם מכונים בלתי-אמריקאיים יכלו להסיק מכך רק זאת שאי-כה הסתבכו בהוויה שאינה שייכת לא לארץ הישנה גם לא לחדשה.

עם זאת היתה דרך ההסתגלות חסומה כמעט בפניהם. היו עניינים שבהם ביקשו להידמות לאחרים, לא להיבדל מכל זולתם, אך מעולם לא הזדמנו להם האמצעים להגיע לכך. לא היתה גאווה על שם-המשפחה, שבאירופה לא הירבו להשתמש בו, ורבים מן המהגרים החדשים מוכנים היו למדי לשנותו, לפי רוחה של הארץ החדשה. אבל אוגוסט ביירקג'ון לא שפרה עליו נחלתו הרבה שעה שהתקרא ב'רק, והוא הדין בבולומברג שנעשה קלי. הליטאים והסלובנים שבאו למכרות-הפחם של פנסילבניה התקשטו בשמות של המתישבים הוותיקים יותר, של האירים והאיטלקים שהיו שם

לפניהם. לאמיתו של דבר התקשו האנשים האלה לדעת מה הצורות ה"אמריקאיות" שחוקה עליהם לאמצן לעצמם.

אולם הם ידעו כי לא הצליחו, כי לא התבססו עד כדי כך שיוכלו לצפות שינהגו בהם כאילו שייכים הם למקומם.

גם אם היה האיש נכרי, ועני, ובמובנים הרבה חסרי-ישע, אף-על-פי-כן ילוד-אשה היה, ולבו התחמץ בקרבו כאשר התעלמו מכבודו-העצמי האנושי. הוא חש נימה מובלעת של חמיצות בכל מגע עם פקיד. אנשים במדים מצאו תמיד שאינו ראוי ליחס של כבוד; השוטרים האלמים גיצלו לרעה את פחדו מפני החוק; נושאי-המכתבים התקלסו בכתב הנכרי שעל מכתביו; נהגי החשמליות צחקו לבקשותיו ההססניות להדרכה. תמיד נהגו בו כמו מגבוה, בחינת מושא לצדקה וחסד, או כמעט כך.

אויביו המובהקים היו הפקידים שעליהם הוטל להשגיח עליו במיוחד. כאשר המריצתו איזו פורענות לבקש סעד או כאשר על-פי תקנות השלטון באו לבדוק את מעונו, אוראז נתקל בעובדים הסוציאליים, שמתוך בטחונם בכוונותיהם הנדיבות שלהם נעשו חסרי-רחמים בהתעלמותם מרגשותיו. שלוחי המוסדות הציבוריים והפרטיים, בוטחים בעליונותם האישית והחברתית ומצוידים באידיאולוגיה של הסוציולוגים שהרביצו בהם תורה, שוקדים היו לשפר את המהגר עד לנקודה בה שוב לא יכיר את עצמו.

האדם שהיה לו מגע-ומשא עם העובדים הסוציאליים לעתים קרובות היה איש סר וזעף ולא שיתף פעולה; מאוס היה עליו שנאלץ להיעשות תיק, לגלות את תלותו לזרים. גם חשדן היה, חושש פן לא תהיה הבנה לאורח-החיים שלו או לבעיותיו; ומתמרמר היה, שכן היו הזרים החזקים דנים אותו על-פי קני-מידה שטחיים משלהם. האדון הצעיר והמעומלן מן המרכז-הסוציאלי סקר והעריך מאמצע המטבח. כלום יש תמונות במסגרות על הקירות? יש פסנתר, ספרים? הוא רשם לו הערה לדין-וחשבון: משפחה זו עדיין לא התאמרה; עדיין אוכלים אצלם אוכל איטלקי.

השירותים הם רבי-ערך, אבל קבלתם משפילה. טוב ונאה הוא ללמוד את לשון הארץ; אך כדי ללמדה עליך להניח להם לנהוג בך כמו בילד. כל הזמן אנו אומרים, זה שולחן, זו דלת. אני יודע שזה שולחן וזאת היא דלת. לשם מה לחזור על זה כל הזמן? המורה שלי היא צעירה נחמדה מאד, צעירה מאד. היא אינה מבינה על מה אני רוצה לדבר או לדעת.

ההתנגשויות הכאובות ביותר גובעות מסירובם של המהגרים לראות את ההגיון שבעניונתם. במשרד הוא נראה מתקבל-על-הדעת למדי: אנשים שקצרה ידם לפרנס את עצמם ייטב להם אם ידאג להם משהו. הרי זה יעיל יותר למסד את חסרי-הכל מאשר להרשותם, בעזרת צדקה וחסד, לנהל את בתיהם שלא-כהלכה. אבל העניים הנבערים מתעקשים להידיבק אל משפחותיהם, הם מאיימים בהתאבדות כשמדברים אליהם על בית-המחסה של האגודה, או אפילו על בית-החולים. כל כמה

שתקבל האשה עזרה, עדיין לא נחה דעתה. כך מגיע המכתב כפוי-הטובה. אינני מבקשת אתכם להכניס אותו לבית-מחסה שבו אני צריכה לפנות אל ילדי. אינני מבקשת אתכם להכניס אותם למעון ולאכול לחמו של אדם אחר. אינני יכולה לחיות כאן בלעריהם. אני חולת-געגועים אליהם. הייתי יכולה לגור בבית ולהפוך בשבילם מאכלים טובים. איזו טובה עשיתם לי כאשר שלחתם אותי לבית-המחסה? אתם רק רוצים שאנשים יהיו כמוכם אבל אני לא אשמע עוד בקולכם.

כמה עובדים סוציאליים מסורים, רובם נשים, למדו להבין את הערכים בחיי המהגרים עצמם. בכמה מדינות, כשנעשה הדור השני בולט בעסקי-הפוליטיקה, החלו מוסדות ממשלה לשתף פעולה עם המהגרים החדשים ולגונן עליהם. אך אלה היו מקרים נדירים ויוצאים-מן-הכלל. ספק אם ריככו את הכלל אותו למדו ילדי-החוץ בכל מקום, שהם נדרשים לעשות מה שאינם יכולים לעשות—לחיות כמו האחרים. לילדים לא היה זה קשה כל-כך. הם לפחות היו בני-המקום ויכלו ללמוד להתאים את עצמם; בשבילם לא היה המרכז הסוציאלי בגדר איום תמיד אלא לפעמים היתה להם הזדמנות. אכן, הם יכלו לקבל בשלמות את ההגחה שהאופי הלאומי נקבע מכבר, ורק לבקש מקום מיוחד בתוכו לקבוצתם שלהם. היו שהצדיקו את האמריקניזם שלהם על-ידי גילויי של עבר קולוניאלי; בשורות הדור השני המשכיל החל חיפוש נפתל אחר אבות-ראשונים במאה הי"ח שיוכלו לתת להם חלק ונחלה בציביליזציה האמריקאית בהוראתה המצומצמת יותר. אחרים עמלו לרכוש להם תחושה של השתתפות מתוך היבדלות מיסודות מאוחרים יותר, או נמוכים יותר, באוכלוסיה; הם נתנו יד להסתה נגד יוצאי-המזרח, הכושים, והמהגרים החדשים ביותר, כמו על-מנת להתקרב בכך אל ילדי-הארץ האמיתי. שתי הדרכים כאחת היו כרוכות בדחיית הוריהם, שהם עצמם היו פעם "ירוקים" שעתה-זה ירדו מן האניה ולא יכלו להתפאר בשום אב-קדמון בעולם החדש.

הקשישים ידעו אז כי אין הם עתידים להשתייך, לא מכוח נסיונם שלהם ולא מכוח צאצאיהם. הדרך היחידה בה הצליחו להסתגל לחיים בארצות-הברית היתה הסתגלות הפרכה בבדילותה של קבוצתם, המגבירה את הכרתם בהבדלים שבינם לבין שאר חלקי החברה. באותה הסתגלות סבלו תמיד מתודעת היותם זרים. הדרישה שיתבוללו, שיוותרו על בידולם, דנה אותם תמיד להיות אנשי-חוץ. בחיי-המעשה איפשר להם המבנה החפשי של החיים האמריקאיים ללכת בדרכם בסייגים מעטים בלבד, אך בצל של תודעה שלעולם אין הם עתידים להשתייך. הנה כך השלימו את ניכורם מן התרבות אליה באו כמו גם מן התרבות שאותה עזבו.